

**IZVJEŠĆE
Stručnog povjerenstva**

**o REAKREDITACIJI
Visoke policijske škole u Zagrebu**

**Datum posjeta:
19. i 20. svibnja 2014. godine**

Svibanj, 2014. godine

Sadržaj

UVOD	3
KRATKI OPIS VREDNOVANOG VISOKOG UČILIŠTA	5
ZAKLJUČCI STRUČNOG POVJERENSTVA.....	7
PREDNOSTI VISOKOG UČILIŠTA	7
NEDOSTACI VISOKOG UČILIŠTA	7
PRIMJERI DOBRE PRAKSE	11
PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE KVALITETE.....	10
DETALJNA ANALIZA O USKLAĐENOSTI VISOKOG UČILIŠTA SA STANDARDIMA I KRITERIJIMA ZA REAKREDITACIJU	19
1. Upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvalitete.....	19
2. Studijski programi	20
3. Studenti	20
4. Nastavnici	22
5. Znanstvena i stručna djelatnost.....	24
6. Mobilnost i međunarodna suradnja	27
7. Resursi: stručne službe, prostor, oprema i financije	29

UVOD

Ovo Izvješće o reakreditaciji Visoke policijske škole u Zagrebu napisalo je Stručno povjerenstvo koje je imenovala Agencija za znanost i visoko obrazovanje, a temelji se na Samoanalizi Visokog učilišta i popratnoj dokumentaciji, kao i na posjetu visokom učilištu.

Postupak reakreditacije koji u petogodišnjim ciklusima provodi Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO), javno tijelo koje je punopravni član Europskog registra agencija za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju (*European Quality Assurance Register for Higher Education*, EQAR) i Europske udruge za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju (*European Association for Quality Assurance in Higher Education*, ENQA), je prema Zakonu o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju obavezan za sva visoka učilišta u Republici Hrvatskoj.

Stručno povjerenstvo imenuje Akreditacijski savjet Agencije, neovisno stručno tijelo, kako bi provelo neovisno vrednovanje visokog učilišta i njegovih studijskih programa.

Izvješće sadrži:

- kratku analizu prednosti i nedostataka visokog učilišta
- popis primjera dobre prakse visokog učilišta
- preporuke za unapređenje i mjere koje se moraju provesti u nadolazećem razdoblju te provjeriti u postupku naknadnog praćenja
- detaljnu analizu usklađenosti sa standardima i kriterijima za reakreditaciju.

Sastav Stručnog povjerenstva:

- Prof. Eleanor Gordon, University of Leicester, Ujedinjena Kraljevina (predsjednica Stručnog povjerenstva)
- Prof. Christian de Valkeneer, Catholic University of Leuven, Belgija
- Prof. Zlata Đurđević, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska
- Branka Obradović, studentica, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska

U analizi dokumentacije, posjetu Visokom učilištu i pisanju Izvješća podršku radu Stručnog povjerenstva pružali su:

- Marina Matešić, Agencija za znanost i visoko obrazovanje
- Iva Žabarović, Agencija za znanost i visoko obrazovanje
- Mina Đorđević, Agencija za znanost i visoko obrazovanje
- Gordana Cukar, Agencija za znanost i visoko obrazovanje, prevoditeljica tijekom posjeta
- Lida Lamza, Agencija za znanost i visoko obrazovanje, prevoditeljica Izvješća

Tijekom posjeta Visokom učilištu, Stručno povjerenstvo održalo je sastanke sa sljedećim skupina:

- upravom
- radnom grupom za izradu samoanalize
- studentima
- pomoćnikom dekana Visoke policijske škole za stručni studij
- nastavnicima i voditeljima katedra
- pomoćnikom dekana Visoke policijske škole za istraživanje, razvoj i sveučilišni studij i voditeljem Centra za policijska istraživanja.

Stručno povjerenstvo također je obišlo prostorije, knjižnicu, praktikume i laboratorije, studentsku referadu i učionice Visoke policijske škole gdje je održalo kratke razgovore sa studentima prisutnima na nastavi.

Na temelju obavljenog postupka reakreditacije i završnog izvješća povjerenstva, očitovanja visokog učilišta kao i izvješća o zadovoljavanju kvantitativnih kriterija, Akreditacijski savjet donosi neovisno mišljenje u kojem Ministru znanosti, obrazovanja i sporta preporučuje jedno od sljedećeg:

1. **izdavanje potvrde o ispunjavanju uvjeta** za obavljanje djelatnosti ili dijela djelatnosti (produljenje dopusnice),
2. **uskrata dopusnice** za obavljanje djelatnosti ili dijela djelatnosti,
3. **izdavanje pisma očekivanja** s rokom uklanjanja nedostataka do tri godine. Pismo očekivanja može uključivati privremenu zabranu upisa novih studenata na određeno razdoblje.

Akreditacijska preporuka također sadrži i ocjenu kvalitete visokog učilišta s preporukama za poboljšanje i unapređenje kvalitete.

KRATKI OPIS VREDNOVANOG VISOKOG UČILIŠTA

NAZIV VISOKOG UČILIŠTA: Visoka policijska škola u Zagrebu

ADRESA: Avenija Gojka Šuška 1, 10000 Zagreb

DEKAN VISOKOG UČILIŠTA: doc. dr. sc. Joško Vukosav

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA:

Visoka policijska škola, kao i Policijska akademija u čijem je sastavu, nalazi se u sastavu Ministarstva unutarnjih poslova, odnosno dio je Ravnateljstva policije kao izravno nadređenog organizacijskog tijela. Peteročlano Upravno vijeće ima nadzornu i upravljačku ulogu ispred Ministarstva unutarnjih poslova kao osnivača. U odlučivanju o stručnim pitanjima sudjeluje i Stručno vijeće VPŠ koje čine nastavnici i predstavnici studenata. Stručno vijeće broji 30 članova i dva predstavnika studenata.

POPIS STUDIJSKIH PROGRAMA:

- preddiplomski stručni studij kriminalistike
- specijalistički diplomski stručni studij kriminalistike

BROJ STUDENATA:

- izvanredni: 857
- redoviti: 119
- apsolventi: 421

BROJ NASTAVNIKA:

- stalno zaposleni nastavnici: 27

BROJ ZNANSTVENIKA:

- doktori znanosti: 12
- izabrani u znanstvena zvanja: 4

UKUPNI PRORAČUN: (nepoznat)

PRIHODI OD MZOS-a: 0

VLASTITA SREDSTVA (Ministarstvo unutarnjih poslova): 100 %

KRATKI OPIS VREDNOVANOG VISOKOG UČILIŠTA:

Od svog osnivanja pa do danas Visoka policijska škola djeluje kao ustrojstvena jedinica Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske čija je zadaća organiziranje i provedba visokoškolskog obrazovanja, prvenstveno za potrebe policije. Organiziranje visokoškolskog policijskog obrazovanja datira od 1971. godine kada je Ministarstvo unutarnjih poslova osnovalo Višu školu za unutrašnje poslove koja je ubrzo upisala i prve studente.

Godine 1990., kada su ostvareni uvjeti za rad fakulteta, Viša škola za unutrašnje poslove preimenovana je u Fakultet kriminalističkih znanosti koji je izvodio dva studijska programa: Studij za unutarnje poslove (program VII/1 stupnja) i Višu školu za unutarnje poslove (program VI/1 stupnja koji se provodio na temelju sporazuma između Sveučilišta u Zagrebu i Ministarstva unutarnjih poslova). Od 1999. do 2003. godine visoko učilište izvodilo je i sveučilišni program kriminalistike. Fakultet kriminalističkih znanosti ubrzo je preimenovan u Visoku policijsku školu koja je 2005. godine, nakon uvođenja bolonjske reforme, počela izvoditi sadašnje studijske programe: stručni preddiplomski studij kriminalistike u trajanju od 3 godine kojim se stječe 180 ECTS bodova i specijalistički diplomski stručni studij koji traje dvije godine i donosi 120 ECTS bodova.

ZAKLJUČCI STRUČNOG POVJERENSTVA

PREDNOSTI VISOKOG UČILIŠTA

- 1. Jedinstvena i važna institucija.** Visoka policijska škola je jedinstveno i važno visoko učilište koje izvodi preddiplomski i diplomski studij kriminalistike za aktivne policijske službenike u Republici Hrvatskoj čime pruža važnu uslugu društvu.
- 2. Kvalitetni nastavnici.** Visoka policijska škola ima dobar omjer nastavnika i studenata (1:17 u akademskoj godini 2012./2013.) i impresivno visok postotak nastavnika s izvrsnim akademskim kvalifikacijama, odnosno doktoratom znanosti. Kvaliteta (stalno zaposlenih) nastavnika i vanjskih predavača također je dobra.
- 3. Dobre prostorije.** Visoka policijska škola ima dobre prostorne kapacitete: kampus je prostran s velikim brojem učionica prikladnih za različite namjene. Također raspolaže dobrom prostorima za smještaj studenata kao i za njihovu prehranu i rekreaciju. Kombinacija tih prostora stvara pogodne uvjete za učenje i opuštanje iako je potrebno odvojiti više resursa za knjižnicu i laboratorije.
- 4. Disciplina i etika.** Visoka policijska škola odlučno je odgovorila na slučajeve plagiranje i poduzela korake koji uključuju stegovne mjere te uvođenje novih mehanizama i postupaka koji će smanjiti vjerojatnost plagiranja i povećati šanse za njegovo otkrivanje.
- 5. Potencijal za znanstveni rad.** Broj nastavnika koji posjeduju stručnost, praktično iskustvo i akademske kvalifikacije je impresivan. Visoko učilište ima značajan potencijal za veliki opseg i kvalitetu znanstvenog rada, ali mora poticati i podržavati nastavnike u tim nastojanjima (ponajprije primjerice smanjivanjem norma sati i prepoznavanjem postignuća nastavnika uključenih u znanstvene projekte).

NEDOSTACI VISOKOG UČILIŠTA

- 1. Znanstvena produktivnost.** Visoko učilište nema zadovoljavajuću znanstvenu produktivnost u vidu bavljenja znanstvenim istraživanjima i objavljivanja radova u prestižnim znanstvenim časopisima, a ne pruža niti dovoljno poticaja, podrške i uvjeta osoblju da se uključi u te aktivnosti. Iako Visoku školu treba pohvaliti za nedavne napore na osnivanju Centra za policijska istraživanja i razvoju znanstvene strategije, ti planovi moraju se brzo provesti u djelo što zahtjeva punu podršku Visoke škole i Ministarstva. Strateška vizija znanstvenog rada također mora biti dorađena i u suglasju s promjenama misije Visoke policijske škole, a preporučljivo je da ta dorada strateške vizije ide u smjeru fokusiranja na znanstveno promišljanje uloge policije u društvu. Stručno povjerenstvo shvaća da je ograničena znanstvena produktivnost u velikoj mjeri rezultat jedinstvenog statusa Visoke škole pod Ministarstvom unutarnjih poslova te obaveze da odgovori na potrebe tog tijela. Ako Visoka škola želi zadržati svoj znanstveni karakter, ne smije samo odgovarati na obrazovne potrebe policijskih službenika, već se mora na sveobuhvatan način uključiti u istraživačke i ostale znanstvene djelatnosti. To zahtjeva podršku Ministarstva unutarnjih poslova i relativnu autonomiju u obavljanju znanstvenih aktivnosti. Ministarstvo i Visoka škola moraju poticati i pružati podršku djelatnicima za bavljenje znanstvenim radom, smanjiti nastavno opterećenje tamo gdje je to potrebno i nagrađivati dobre rezultate.
- 2. Međunarodni projekti.** Nastavnici nisu dovoljno uključeni u međunarodne projekte. Za to nemaju ni podršku ni poticaj niti im je angažman priznat. Kao što je već navedeno, jedinstveni status Visoke škole rezultirao je usmjerenjem na obrazovne potrebe policije, odnosno zanemarivanjem međunarodnih znanstvenih projekata i ostalih djelatnosti. Sudjelovanje u međunarodnim projektima mora postati prioritet Visoke škole te ona mora priznavati i nagrađivati osoblje koje to čini za što joj je potrebna puna podrška Ministarstva unutarnjih poslova.
- 3. Međunarodna mobilnost.** Visoko učilište trenutno ne nudi predmete na engleskom jeziku kao ni predmete koji bi bili zanimljivi studentskoj populaciji na globalnoj razini a što bi moglo privući nastavnike i studente iz inozemstva. Osim kraćih studijskih posjeta studenti Visoke škole nemaju mogućnost da dio studija provedu u inozemstvu. Pohvalno je što Visoko učilište ima planove za uvođenje predmeta na engleskom jeziku, ali te bi planove trebalo što prije i realizirati, ponajprije kako bi zadovoljilo uvjete za članstvo u programu Erasmus. Visoko učilište također bi trebalo poduzeti korake za uvođenje predmeta koji bi bili globalno zanimljiviji (vidjeti i točku 5.) te studentima omogućiti da dio studija provedu u inozemstvu.

- 4. Reguliranje nastavnih radnih mjesta i napredovanja.** Jedinstveni status nastavnog osoblja kao zaposlenika Ministarstva unutarnjih poslova ne dopušta priznavanje akademskih postignuća u svrhu definiranja radnog statusa. U tom smislu se čini kako nastavnici nemaju mnogo mogućnosti za napredovanje. U kombinaciji s nedostatkom akademskih poticaja, podrške i priznanja za djelatnike koji obavljaju istraživačku ili drugu znanstvenu djelatnost, ovakve okolnosti narušavaju moral nastavnog osoblja. Potrebno je poduzeti korake kako bi se osiguralo priznavanje akademskih postignuća nastavnog osoblja te poticati i nagrađivati nastavnike koji, uz izvrstan obrazovni rad sa studentima, provode i znanstvene aktivnosti.
- 5. Usko usmjereni studijski programa.** Iako bi usmjerenje na kriminalistiku studentima trebao pružiti dobro poznavanje tehnika i postupaka u toj struci, neće im osigurati široki raspon vještina potrebnih za obavljanje srednjih i viših upravljačkih pozicija u policijskoj službi. Visoko učilište trebalo bi preispitati i unaprijediti sadržaj studijskih programa koji bi morao odražavati vještine koje policijski službenici s kvalifikacijom specijalista kriminalistike moraju imati, uključujući vještine upravljanja, strateškog planiranja te razvijanja javnih politika. Zato je pohvalno što Visoka škola, u skladu s rezultatima studentskih anketa, poduzima korake da studijske programe prilagodi zahtjevima policije. Studijski programi također bi trebali sadržavati više predmeta koji se bave analizom uloge policije u društvu iz perspektive društvenih znanosti, s ciljem proširenja akademskog sadržaja studijskih programa i razvoja analitičkih i kritičkih vještina studenata. Takva promjena koristila bi i budućim studentima izvan sustava policije ili izvan Hrvatske, a bila bi i u skladu s unaprijeđenim znanstvenim profilom Visokog učilišta. Kako bi osigurala učinkovito izvođenje budućih studijskih programa, Visoka škola mora povećati proračun za knjižnične resurse i laboratorijsku opremu. Dapače, i sadašnji studenti i nastavnici imali bi koristi od boljih knjižničnih resursa i laboratorijske opreme.

PRIMJERI DOBRE PRAKSE

1. Uprava Visoke policijske škole u posljednje je vrijeme uložila mnogo truda u određivanje najboljeg načina za restrukturiranje i unaprjeđenje studijskih programa s ciljem prepoznavanja potreba studenata. Taj se trud očituje u velikom broju odluka povezanih s restrukturiranjem i razvijanjem novih programa, a posebno u odlukama o: uspostavi triju katedri i Centra za policijska istraživanja, stvaranju istraživačkog profila, unapređenju kvalitete studijskih programa kako bi studentima osigurali stjecanje vještina koje se zahtijevaju od policijskih službenika te uključivanju u više aktivnosti koje bi trebale olakšati međunarodnu mobilnost studenata i nastavnika, primjerice uvođenjem predmeta na engleskom jeziku. Te odluke moraju se što brže provesti u djelo za što je neophodna podrška Ministarstva unutarnjih poslova.
2. Visoka policijska škola koristi stručnost velikog broja gostujućih predavača s opsežnim i specijaliziranim iskustvom iz temeljnih područja obuhvaćenih studijskim programima. Pohvalno je što se Visoka škola trudi zadovoljiti potrebe studenata i osigurati najvišu kvalitetu nastave.
3. Kvaliteta stalno zaposlenog nastavnog osoblja, utvrđena na temelju posjete visokom učilištu i informacija iz studentskih anketa, također je vrlo dobra, pogotovo po pitanju akademskih kvalifikacija.
4. Također treba pohvaliti održavanje raznovrsnih oblika nastave (predavanja, laboratorijski rad, praktične vježbe i tako dalje).
5. Usprkos ograničenoj autonomiji i okolini koja ne potiče niti prepoznaje znanstvene napore, Stručno povjerenstvo dojmilo se velikim brojem radova (prvenstveno u časopisima za primjenjena, a ne znanstvena istraživanja) koje su nastavnici Visoke škole objavili.

PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE KVALITETE

1. Upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvalitete

- Dijelovi strateškog dokumenta za razdoblje 2013.-2015. koji ocrtavaju strateške ciljeve i plan rada zahtijevaju poboljšanja, veću specifičnost i detaljiziranost.
- Potrebno je uvesti formalne mehanizme za redovito praćenje i, prema potrebi, ubrzanu provedbu strateškog plana.
- Visoka škola mora dobiti određenu autonomiju, između ostalog i kako bi se mogla u potpunosti razviti kao znanstvena institucija.
- Visoka škola od Ministarstva unutarnjih poslova treba podršku ili pak dovoljnu autonomiju za provede nedavno donesene odluke o restrukturiranju, unapređenju kvalitete programa i bavljenju istraživačkim i ostalim znanstvenim aktivnostima u Hrvatskoj i inozemstvu.
- Nedavno donesene odluke o uspostavi triju katedri te osnivanju Centra za policijska istraživanja i razvoju istraživačkog profila Visoke škole zahtijevaju hitnu provedbu i podršku od strane Ministarstva unutarnjih poslova.
- Visoko učilište mora osigurati da kriteriji za imenovanja i odgovornosti voditelja katedri budu u skladu sa strateškim programom i karakterom Visoke škole kao znanstvene institucije.
- Potrebno je uvesti postupke koji će nastavnicima omogućiti istraživački rad te ih nagraditi za dobre rezultate (primjerice, smanjivanjem nastavnog opterećenja).
- Potrebno je uvesti postupke za motiviranje nastavnika koji bi uključivali prepoznavanje njihovih dosadašnjih akademskih postignuća (nastavnih i znanstvenih), odnosno prepoznavanje rezultata njihova rada te im u tom smislu omogućiti napredovanje u karijeri.
- Potrebno je unaprijediti studijske programe kako bi se osiguralo da studenti Visoke škole steknu vještine i znanja potrebna policijskim službenicima (na primjer, uvođenjem predmeta iz menadžmenta, strateškog planiranja i razvijanja javnih politika) te razumijevanje uloge policije u društvu razvijeno kroz akademsku raspravu,

što bi također moglo privući i studente izvan policijskog sustava, odnosno inozemne studente i nastavnike.

- Postupci osiguravanja kvalitete su dobri, ali trebalo bi studentskim anketama pridodati i druge metode (npr. samoanalize nastavnika i procjene Uprave).
- Odluke Povjerenstva za unapređenje i osiguranje kvalitete obrazovanja moraju se odmah početi podržavati i provoditi.
- Povjerenstvo za unapređenje i osiguranje kvalitete obrazovanja moralo bi se redovito sastajati i imati podršku potrebnu za djelovanje i implementaciju svojih preporuka.
- Nastavnici moraju imati poticaje i podršku za bavljenje znanstvenim radom. Također, potrebno je uvesti mehanizme za praćenje istraživačkih aktivnosti i identificiranje načina za povećanje i poboljšanje ishoda znanstvenog rada.

2. Studijski programi

- U sljedećih pet godina studijski programi moraju se preoblikovati tako da odražavaju suvremeniji pristup ulozi policije. Sadašnji program je previše usmjeren na kriminalistiku, koja predstavlja samo jedan dio policijskih aktivnosti. Nadalje, Visoka policijska škola obrazuje buduće rukovodeće policijske službenike, dok kriminalističku obradu uglavnom provode niži službenici. U današnjem društву, policijski rukovoditelji moraju biti sposobni voditi skupinu policijskih službenika te razvijati sveobuhvatne i integrirane programe za sigurnost i prevenciju u širem smislu riječi.
- Studijski programi trebali bi sadržavati više predmeta o policijskoj sociologiji (analize različitih strategija i procjene njihove učinkovitosti), kriminologiji i prevenciji kriminaliteta.
- Studentima bi se moralo omogućiti bolje usavršavanje iz metodologije društvenih znanosti kako bi bili bolje pripremljeni za znanstveni pristup pitanjima sigurnosti.
- Menadžment policijske organizacije također bi trebao zauzimati veće mjesto u studijskim programima kako bi studenti mogli bolje shvatiti i izvršavati sve policijske funkcije i uloge.

- Isto tako, studenti bi trebali biti sposobljeni za rad u stručnim mrežama s predstavnicima drugih profesija. Ta je sposobnost sve važnija za današnje polje sigurnosti koje zahtijeva suradnju stručnjaka iz različitih sektora.
- Studijske programe trebalo bi preimenovati tako da odražavaju promjene u pristupu sadržaju i ciljevima programa (možda prediplomski i diplomski studijski program iz unutarnje sigurnosti).
- Knjižnica se mora unaprijediti kako bi studentima ponudila više resursa (knjiga i časopisa o sociologiji policije i kriminologiji), a kako bi se olakšao prijelaz prema promijenjenom sadržaju i ciljevima programa u skladu s već navedenim preporukama. Pristup bazama podataka također se mora poboljšati.
- Visoko učilište moralo bi razviti e-učenje. S obzirom na studentsku demografiju odraslih studenata, pogotovo onih koji su zaposleni u policiji, među kojima mnogi imaju obitelj, taj bi instrument mogao biti jako koristan jer bi im omogućio bolje kombiniranje studija i profesionalnih aktivnosti. E-učenje studentima pomaže da bolje organiziraju svoju izobrazbu, a predstavlja i priliku za razvoj drugačije vrste pedagogije utemeljene na individualnom radu studenata. E-učenje trebalo bi se kombinirati s boljim pristupom elektroničkim izvorima informacija.
- Studijski programi trebali bi uključivati razdoblja usavršavanja izvan policije (u sektorima kao što su pravosuđe, socijalne službe, zatvorske i službe za rehabilitaciju te druge organizacije povezane sa sigurnošću u širem smislu te riječi). Takvo usavršavanje poboljšalo bi sposobnost studenata da surađuju s drugim stručnjacima te bolje shvate različite pristupe.
- Završni radovi studenata morali bi biti više orientirani na znanstveni pristup širim pitanjima u području sigurnosti. Studente bi se u završnim radovima trebalo poticati da razvijaju empirijska i evaluacijska istraživanja.

3. Studenti

- Potrebno je uvesti objektivne kriterije na temelju kojih nadređeni policijski službenici daju svoje odobrenje za upis na studij, ili barem postrožiti upisne kriterije kako bi se osiguralo da samo najbolji kandidati budu primljeni.
- Trebalo bi provesti ozbiljnu analizu broja studenata koji odustaju od studija i pružiti veću podršku izvanrednim studentima.

- Trebalo bi osnovati ured za psihološko savjetovanje studenata.
- Visoko učilište bi trebalo realizirati svoj plan o prikupljanju podataka o bivšim studentima i osnovati *alumni* klub.
- Visoko učilište mora poboljšati kvalitetu danih informacija i češće ažurirati svoje internetske stranice.
- Visoko učilište treba osigurati davanje povratnih informacija o rezultatima studentskih anketa i mjerama za poboljšanje koje su poduzete.

4. Nastavnici

- Visoka policijska škola trebala bi vrednovati istraživačke i druge aktivnosti koje unapređuju kvalitetu nastave. U ukupnom opterećenju nastavnika, osim samog izvođenja nastave, dio vremena morao bi biti rezerviran za takve aktivnosti. Istraživačke aktivnosti morale bi se uzimati u obzir pri evaluaciji nastavnika.
- U sljedećih pet godina Visoka policijska škola trebala bi osnovati katedre koje će promicati specijaliziranje nastavnika i znanstveno istraživanje u različitim područjima obuhvaćenim studijskim programima.
- Visoko učilište trebalo bi obratiti pažnju na dvije tendencije do kojih bi moglo doći u sljedećih pet godina: povećanje broja studenata te određen broj nastavnika koji će otići u mirovinu. Ako se rast studenata nastavi, bit će potrebno provesti mjere za pribavljanje nastavnika, što neće biti lako s obzirom na traženu specijalizaciju. Međutim, mogućnosti bi se mogle otvoriti ako se Visoka policijska škola preusmjeri na šire polje sigurnosti.
- Visoka policijska škola morala bi ostvariti veći broj suradnji sa sveučilištima u Hrvatskoj i inozemstvu kako bi olakšala razmjenu nastavnika i kompetencija.

5. Znanstvena i stručna djelatnost

- Kako bi zadržala status registrirane znanstvene organizacije u Republici Hrvatskoj, Visoka škola trebala bi do kraja godine donijeti utemeljen i detaljiziran strateški program znanstvenog istraživanja.
- Program istraživanja treba odrediti glavne istraživačke teme, odgovarajuće znanstvene projekte i njihove ciljeve, osobe odgovorne za pojedine znanstvene projekte ili zadatke, vremenske rokove i znanstvene rezultate koji bi trebali pridonositi znanju i razvoju policijskog obrazovanja i prakse.
- Visoko učilište trebalo bi odrediti i primjenjivati mehanizme za praćenje, vrednovanje i revidiranje plana koristeći definirane pokazatelje uspješnosti.
- Visoko učilište treba identificirati strateške znanstvene suradnje, ključne partnere i dionike.
- Visoko učilište mora poticati međunarodnu mobilnost osoblja te ukloniti zapreke za ispunjenje tog cilja.
- Visoko učilište treba povećati broj znanstvenika izabralih u zvanje na najmanje pet.
- Profil istraživača trebao bi odgovarati budućem profilu programa istraživanja.
- Potrebno je provesti analizu znanstvenog potencijala visokog učilišta, njegovog položaja u znanstvenoj i stručnoj okolini te kvalifikacija potrebnih za razvoj istraživanja u pojedinim znanstvenim poljima.
- Nastavnici koji se bave znanstvenim radom morali bi imati manje nastavno opterećenje.
- Visoko učilište treba uvesti učinkovite mehanizme za prepoznavanje i poticanje izvrsnosti svojih djelatnika.
- Visoko učilište bi trebalo davati poticaje i nagrade (financijske poticaje, manje nastavnog opterećenja, više vremena za istraživanje, javna priznanja) za bavljenje znanstvenim istraživanjem, objavljivanje znanstvenih radova te rad na znanstvenim projektima.

- Visoko učilište treba osigurati administrativnu podršku za prijavljivanje i provođenje znanstvenih projekata.
- Položaj i napredovanje nastavnika na Visokom učilištu treba ovisiti o izvrsnosti i znanstvenoj produktivnosti, a ne o političkim odlukama ili poznanstvima s donositeljima odluka.
- Kriteriji za određene položaje i napredovanja morali bi biti unaprijed propisani, jasni i javno objavljeni.
- Visoko učilište mora osigurati institucionalne preduvjete za podršku, poticanje i omogućavanje prijenosa znanja u javni i privatni sektor te primjenu stečenog znanja u svojim znanstvenim i nastavnim aktivnostima.

6. Mobilnost i međunarodna suradnja

- Visoka škola trebala bi proširiti težište svojih studijskih programa na pitanja izvan kriminalistike, odnosno uključiti edukaciju za vještine potrebne policijskim službenicima na voditeljskim položajima (upravljanje, strateško planiranje, razvoj javnih politika i tako dalje) te uključiti više akademskih predmeta koji se bave ulogom policije u društvu. To bi olakšalo privlačenje studenata izvan sustava policije i iz inozemstva kao i stranih nastavnika, a pomoglo bi i osigurati da se vrijeme koje studenti provedu na studiju u inozemstvu uklopi u programe Visokog učilišta.
- Prepoznajući važnost međunarodne razmjene, Visoka škola treba istražiti mogućnosti koje pruža CEPOL (putem programa razmjene EXPRO) kao i druge načine da studenti dio svojih studijskih programa provedu u inozemstvu.
- Visoka škola studentima treba osigurati informacije i vještine (uključujući jezične vještine) koje će im omogućiti da dio studija provedu u inozemstvu.
- Visoka škola trebala bi istražiti sve mogućnosti za međunarodnu suradnju pa te informacije podijeliti s nastavnim osobljem.
- Nastavnici moraju imati podršku i poticaj da intenziviraju međunarodnu suradnju i mobilnosti. Takva podrška trebala bi osigurati da nastavnici imaju znanja i sposobnosti potrebne da se natječu za međunarodne projekte i angažmane, da surađuju s međunarodnim partnerima i dio karijere provedu na nastavnom/znanstvenom radu u

inozemstvu. Takva podrška mogla bi uključivati prikupljanje i distribuciju informacija o mogućnostima za međunarodne aktivnosti, jezično usavršavanje i smanjeni broj sati nastave.

- Uprava bi morala koordinirati, pratiti i analizirati međunarodnu suradnju i napore za mobilnost u skladu sa strateškim planom koji bi za cilj imao unapređivanje i prepoznavanje koristi tih npora.
- Visoka škola trebala bi imati dovoljnu autonomiju i podršku od Ministarstva unutarnjih poslova, kada to bude potrebno, kako bi mogla nastaviti i intenzivirati napore usmjerene prema međunarodnoj suradnji i mobilnosti.
- Visoka škola mora se što prije ponovno prijaviti za članstvo u programu Erasmus i pobrinuti se da zadovolji kriterije za članstvo (predmeti na engleskom jeziku).
- Predmeti koje Visoko učilište planira ponuditi na engleskom jeziku moraju se brzo uvesti, a njihova tema bi, idealno, trebala biti zanimljiva globalnoj publici.
- Ključni dokumenti i politike institucije s kojima bi gostujući i potencijalni studenti i nastavnici trebali biti upoznati trebaju se prevesti na engleski jezik (i druge strane jezike тамо где то је прикладно).
- Trebalo bi razmisiliti o osnivanju ureda za međunarodnu razmjenu čija bi nadležnost uključivala koordinaciju aktivnosti za privlačenje i ugošćivanje gostujućih studenata i nastavnika te koordinaciju međunarodne suradnje i aktivnosti vezanih uz mobilnost.
- Visoka škola mora značajno pojačati napore na ostvarenju suradnji s drugim institucijama u Europi i svijetu.

6. Resursi: stručne službe, prostor, oprema i financije

- Visoko učilište bi trebalo osigurati administrativnu podršku za prijavljivanje i provođenje znanstvenih projekata.
- Opremu i tehnologiju koja se koristi u nastavi potrebno je obnoviti i unaprijediti.
- Visoko učilište treba unaprijediti opremu, tehnologiju i tehničku podršku za znanstvene aktivnosti.

- Potrebno je unaprijediti tehnologiju za knjižnične e-resurse.
- Knjižnični fond treba biti nadopunjen s novijim znanstvenim knjigama iz odgovarajućih područja.

DETALJNA ANALIZA O USKLAĐENOSTI VISOKOG UČILIŠTA SA STANDARDIMA I KRITERIJIMA ZA REAKREDITACIJU

1. Upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvalitete

1.1 Uprava Visoke policijske škole donijela je strateški plan (2013.-2015. godine, usvojen 19. prosinca 2013. godine) uz sudjelovanje nastavnog osoblja i studenata. Strateški plan sadrži strateške ciljeve i plan rada, no zahtijeva daljnje usavršavanje, veću specifičnost i detaljnost. Također je potrebno definirati formalne mehanizme za redovito praćenje i, prema potrebi, ubrzaru provedbu strateškog plana. Stručno povjerenstvo shvaća kako strateški plan Visoke škole mora biti uskladen sa strateškim planom Ministarstva unutarnjih poslova. Međutim, kako bi ostvarila svoj potencijal i zadržala karakter znanstvene ustanove, Visoka škola mora imati određenu autonomiju u restrukturiranju studijskih programa i unapređenju njihove kvalitete te u bavljenju istraživačkim i drugim znanstvenim aktivnostima u državi i inozemstvu. Sadašnja ograničena autonomija prijeći potpuni razvoj Visoke škole kao znanstvene ustanove.

1.2 Visoka policijska škola ima organizacijsku strukturu i postupke koji su formalizirani u pravnim dokumentima te osiguravaju učinkovito poučavanje studenata. Međutim, organizacijska struktura nije učinkovita u omogućavanju Visokoj školi da ispunji svoju ulogu kao visoko učilište. U tom pogledu, treba pohvaliti nedavne odluke o osnivanju triju katedri, o osnivanju Centra za policijska istraživanja i razvoju znanstvenog profila. Te se odluke moraju odmah provesti u djelo uz podršku Ministarstva unutarnjih poslova. Potrebno je voditi računa o tome da imenovanja i odgovornosti voditelja katedri budu u skladu sa strateškim planom i karakterom Visoke škole kao znanstvene ustanove. Također je potrebno uvesti postupke koji će nastavnicima omogućiti obavljanje znanstvenih aktivnosti i nagraditi dobre rezultate (na primjer, smanjivanjem nastavnog opterećenja). Konačno, Visoko učilište treba imati postupke za motiviranje nastavnika koji će uključivati prepoznavanje akademskih/znanstvenih kvalifikacija i (nastavnih i znanstvenih) rezultata te im sukladno tome omogućiti napredovanje u karijeri.

1.3 Svi studijski programi Visoke policijske škole usklađeni su s ciljem zadovoljavanja potreba Ministarstva unutarnjih poslova po pitanju vještina i znanja koje policijski službenici (diplomanti Visoke škole) moraju imati. Međutim, studijski programi nisu usklađeni s cjelokupnom misijom Visoke škole opisane u strateškom planu. Studijski programi moraju se unaprijediti kako bi bolje osigurali stjecanje vještina i znanja potrebnih policijskim službenicima koji pohađaju Visoko učilište (na primjer, uključivanjem predmeta iz upravljanja, strateškog planiranja i razvoja javnih politika) te studentima omogućili razumijevanje uloge policije u društvu stečeno kroz akademsku

raspravu. Takav razvoj privukao bi i studente izvan sustava policije, studente iz inozemstva kao i strane nastavnike – te tako potencijalno poboljšao međunarodnu mobilnost.

1.4 Visoka policijska škola odredila je politiku i postupke osiguravanja kvalitete koji uključuju prikupljanje i analizu relevantnih podataka s ciljem osiguravanja kvalitete studijskih programa i poučavanja. To se prvenstveno odnosi na informacije prikupljene detaljnim studentskim anketama no ovi postupci, iako impresivni, trebaju biti upotpunjeni s postupcima prikupljanja informacija o kvaliteti prikupljenih na formalan i redovit način iz drugih izvora (kao što su samoanalize djelatnika i procjene Uprave). Povjerenstvo za unapređenje i osiguranje kvalitete obrazovanja nedavno je izdalo niz dobrih preporuka za unaprjeđenje te se one trebaju implementirati bez daljnog odgađanja. Isto tako, potrebno je osigurati da se spomenuto povjerenstvo redovito sastaje i da ima podršku potrebnu za rad i implementaciju svojih preporuka.

1.5 Visoka policijska škola ima mehanizme za praćenje i poboljšavanje kvalitete nastave. Kao što je već navedeno, ti mehanizmi prvenstveno uključuju redovito provođenje studentskih anketa, što je pohvalno, no ti se postupci trebaju nadopuniti i drugim metodama (kao što su samoanalize djelatnika i procjene Uprave).

1.6 Visoka policijska škola nema mehanizme za praćenje i poboljšavanje kvalitete znanstvenog rada. S obzirom na nedavno definiranu znanstvenu strategiju i koncept, Visoko učilište mora pružati podršku i poticaj djelatnicima za bavljenje znanstvenim radom i uvesti mehanizme za praćenje znanstvenih aktivnosti i identificiranje načina za povećanje produktivnosti.

1.7 Visoka policijska škola ima Etički kodeks s kojim su upoznati svi studenti i djelatnici. Nedavni slučaj plagiranja Visokoj je školi omogućio da demonstrira učinkovito provođenje istrage i stegovnih mjera. Nadalje, Visoka škola uvela je niz postupaka koji će smanjiti vjerojatnost novih slučajeva plagiranja i povećati šanse za njihovo otkrivanje. Ti postupci uključuju zahtjev da se završni radovi dostave u elektroničkom formatu, osnivanje tročlanog povjerenstva koje svaki rad pregledava u tri različite faze pisanja i mijenjanje tema o kojima studenti mogu pisati svake godine.

2. Studijski programi

2.1 Visoka policijska škola razvila je različite postupke za praćenje i poboljšavanje kvalitete studijskih programa, konkretno:

- Povjerenstvo za unapređenje i osiguranje kvalitete obrazovanja;

- Stručno vijeće Visoke policijske škole.

Visoka policijska škola uzima u obzir mišljenje studenata i nastavnika. Studenti redovito ocjenjuju nastavnike i predmete.

Svi studenti Visoke škole policijski su službenici s iskustvom na terenu. Dio njih aktivno radi u policiji te studira izvanredno. Studenti tako donose vlastito profesionalno iskustvo i znanje te na taj način obogaćuju studijske programe.

Zbog svoje specifičnosti, studijski programi ne prolaze evaluaciju od strane privatnog sektora. No, sustav povratnih informacija od policije i drugih javnih tijela ne čini se dobro razvijeno.

Unatoč spomenutim postupcima za praćenje i poboljšavanje kvalitete programa, dio knjiga koje studenti koriste su stare (literatura iz područja statistike iz 1994. godine, iz područja kriminalistike iz 1995. godine). Nadalje, Povjerenstvo je od određenih studenata dobilo informaciju kako nastavnici nisu pretjerano otvoreni za poboljšanja temeljem njihovih preporuka.

2.2. i 2.3. Upisne kvote prilagođene su potrebama policije i potpuno su usklađene s institucionalnim resursima za kvalitetnu nastavu te analizom stope prolaznosti. Pedagogija nastave temelji se na relativno malim grupama (oko 50 studenata) te ju karakterizira visoka stopa prolaznosti. Visoka policijska škola funkcioniра kao škola-internat i nudi vrlo dobar standard studentskog smještaja. Porast broja studenata mogao bi rezultirati smanjenjem prosječne ocjene i stope prolaznosti te imati negativan učinak na dobre uvjete smještaja.

2.4 Visoka policijska škola koristi različite instrumente (internetske stranice, oglasnu ploču) za diseminaciju informacija o studijskim programima, aktivnostima, organizaciji škole i tako dalje. Za svaki predmet postoji opis sadržaja i ishoda učenja ili ciljeva. No, studentima bi trebale biti dostupne detaljnije informacije o sadržaju predmeta kao i o njihovim ishodima učenja.

2.5 Visoka policijska škola koristi širok raspon provjere usvojenog znanja, odnosno koristi različite metode provjere: pismeni ili usmeni ispit, ponekad i oboje. Strani jezici, primjerice, koriste kontinuirane ispite za provjeru znanja studenta („kolokviji“). Predmet Specijalna tjelesna priprema zahtijeva praktičnu provjeru kompetencija i vještina svake godine. U tom smislu, metode ocjenjivanja prikladne su definiranim ishodima učenja.

2.6 Dodjela ECTS bodova odgovara standardima drugih sveučilišta u Europi i odražava radno opterećenje studenata društvenih znanosti.

2.7 Prema Izvješću o samoanalizi:

- kompetencije koje se stječu završetkom Stručnog preddiplomskog studija kriminalistike su znanja i vještine koje osposobljavaju za samostalno obavljanje poslova vezanih uz sigurnost, otkrivanje, rješavanje kaznenih djela te planiranje prevencije i suzbijanja kriminaliteta, ali i specifična znanja i vještine prema usmjerenu u posljednjoj godini studija;
- kompetencije koje se stječu završetkom Specijalističkog diplomskog studija kriminalistike su znanja i vještine koje osposobljavaju za specijalizirano bavljenje užim područjem struke, osposobljenost za samostalno uočavanje i elaboriranje stručnih problema.

Drugim riječima, cilj programa – preddiplomskog i diplomskog – jest obučiti stručnjake za urbanu sigurnost koji će moći razviti multidisciplinarni pristup u suzbijanju kriminaliteta. Analiza preddiplomskog i diplomskog studijskog programa pokazuje da se oni uglavnom temelje na kriminalističkom istraživanju, što uključuje neophodne pravne aspekte i kriminalistiku. No, kriminalističko istraživanje predstavlja samo dio policijskih aktivnosti. Policija se danas sve više posvećuje prevenciji i razvoju sigurnosnih programa, za što koristi i druge pristupe, a ne samo policijske. Sadržaj preddiplomskog i diplomskog studijskog programa uključuje samo nekoliko predmeta iz sociologije, kriminologije i prevencije. Ti predmeti jako su važni za razvoj šireg pristupa urbanoj sigurnosti. Čini se kako se sadašnji studijski programi ne bave pitanjem evaluacije policijskih strategija. Naposljetku, završni radovi studenata jako su praktični i koriste vrlo malo znanstvenih izvora.

U budućnosti, studijski programi moraju se unaprijediti kako bi mogli pružiti široku izobrazbu koja se ne temelji samo na kriminalistici, već uključuje i druge aspekte objektivne i subjektivne sigurnosti. Tako bi programi morali uključivati razdoblja praktičnog usavršavanja iz različitih područja kao što su pravosuđe, socijalne službe, probacijski sustav, urbano planiranje i tako dalje.

2.8 Kao i u mnogim drugim zemljama kontinentalne Europe sustav obrazovanja je vrlo klasičan - nastava se uglavnom sastoji od predavanja i ne postoji nikakav sustav e-učenja. Ipak, za svaki predmet studenti dobivaju popis obavezne ili preporučene literature kao i popis korisnih publikacija. Neki nastavnici napisali su knjige koje studenti koriste kao udžbenike.

2.9 Knjižnica je relativno siromašna. Sadrži malo knjiga o sociologiji i kriminologiji. Nema ni mnogo knjiga na engleskom jeziku, iako je to jezik na kojem je napisan velik dio znanstvene literature tog područja. Nije osiguran pristup bibliografskim, odnosno

elektronskim bazama specijalizirane literature niti specijaliziranim elektronskim tražilicama, a zbirke časopisa uglavnom nisu potpune - većina pretplata otkazana je nakon nekoliko godina. Knjižnica raspolaže s vrlo malo međunarodnih časopisa.

2.10 Studenti Visoke škole aktivni su policijski službenici. Dio njih nastavlja raditi u policiji ili drugim institucijama za vrijeme studija na Visokoj školi, što znači da imaju priliku primijeniti naučeno u praksi. Studenti koji dolaze iz prakse predstavljaju prednost i bogatstvo za studij jer prisiljavaju nastavnike da brže reagiraju i sadržaj predmeta prilagode stanju na terenu. Šteta je što studijski programi ne uključuju razdoblja vanjskog usavršavanja u institucijama izvan policije (kao što je pravosuđe, probacijske i socijalne službe).

3. Studenti

3.1 Upisni kriteriji i kvote usklađeni su sa zahtjevima i očekivanjima budućih karijera kandidata. To nije samo rezultat činjenice da kvote propisuje Ministarstvo unutarnjih poslova, budući poslodavac diplomiranih studenata, već i procjene provedene pri upisu kandidata. Visoko učilište procjenjuje kompetencije kandidata, uzimajući u obzir njihov prethodni akademski uspjeh te činjenicu da su svi kandidati već zaposleni u Ministarstvu unutarnjih poslova. Jedan od uvjeta je da kandidat mora imati najmanje tri godine policijskog iskustva, što pridonosi kvaliteti kandidata, ali i ograničava pristup ostalim građanima.

Potrebno je uzeti u obzir da kandidati moraju dobiti dopuštenje viših policijskih službenika za upis na Visoko učilište te da ne postoje objektivni kriteriji kojih se ti službenici moraju pridržavati. Nedostatak propisanih kriterija znači da se ne može utvrditi jesu li odabrani najbolji kandidati. Kako bi se osigurala kvalitete kandidata, potrebno je odrediti objektivne kriterije za davanje dopuštenja za upis na studij ili barem postrožiti upisne kriterije kako bi se osigurao odabir najboljih kandidata.

Omjer redovitih i izvanrednih studenata koji završavaju studij u roku od tri godine nije proporcionalan, a uzrok tome su istovremene obaveze izvanrednih studenata na Visokoj školi i na poslu. Visoko učilište moralo bi učiniti više da, u suradnji s Ministarstvo unutarnjih poslova, privuče kandidate koji će postati redoviti studenti. Također je potrebno napomenuti da, osim što izvanredni studenti imaju nižu stopu uspješnosti od redovitih studenata, 30 % studenata nikada ne završi studij. Visoko učilište nije provelo detaljniju analizu niti pokrenulo postupke za utvrđivanje uzroka ovakve statistike. Potrebno je provesti ozbiljnu analizu tog postotka studenata koji odustaju od studija i sukladno tomu osigurati dodatnu podršku za izvanredne studente.

3.2 Studenti mogu birati između velikog broja sportskih objekata dostupnih na kampusu. Osim toga, pojedini nastavnici organiziraju dodatne sate nastave ili izvannastavne aktivnosti koje studentima mogu pomoći s učenjem ili usvajanjem određenih vještina (borilačkih i društvenih vještina, stranih jezika). Studenti se također mogu uključiti u rad studentskih udruga, ali nisu dobro informirani o postojanju tih udruga niti o mjestu na kojem se nalaze. Trebalo bi uložiti više napora u informiranje studenata o mogućnostima uključivanja u rad studentskih udruga, primjerice putem internetskih stranica, oglasne ploče ili organizirane prezentacije studentskih predstavnika.

3.3 Visoko učilište je imenovalo voditelje za svaku studijsku godinu koji pomažu redovitim i izvanrednim studentima oba studijska programa, a osiguralo je i mentorstvo za pisanje preddiplomskih i diplomskih završnih radova. Visoko učilište nema ured za psihološko savjetovanje studenata. S obzirom da redoviti studenti žive na kampusu, daleko od vlastitih obitelji i domova, a izvanredni studenti u isto vrijeme i rade i studiraju, takvo bi savjetovanje bilo korisno za obje grupe. Stručno povjerenstvo zamijetilo je i kako su studenti obeshrabreni zatražiti takvu vrstu pomoći.

3.4 Provjera znanja provodi se putem kontinuiranih ispita (kolokvija), vježbi i seminarских radova tijekom nastave, a najčešće putem ispita na kraju semestra koji mogu biti usmeni i/ili pismeni. Osim konzultacija i dogovora putem elektroničke pošte, koji studentima mogu pomoći da razriješe nedoumice i probleme na koje nailaze prilikom studiranja, nastavnici sustavno ne pružaju povratne informacije koje bi studentima pomogle da poboljšaju svoj proces učenja. Studenti imaju pristup rezultatima pismenih ispita kao i pravo na žalbu na odluke povezane s provjerom znanja. To posljednje pravo nikada nije iskorišteno, što je djelomično posljedice mišljenja studenata da im to ne bi donijelo nikakvu korist.

Kada bi se ustrojio sustav povratnih informacija (u kojem bi nastavnici sustavno pružali studentima povratne informacije u svrhu poboljšanja njihovog procesa učenja), studenti bi bolje razumjeli kriterije koje moraju zadovoljiti kako bi položili pojedine predmete te bi imali samopouzdanje da iskoriste svoje pravo na žalbu na rezultate provjera znanja.

3.5 Visoko učilište nema *alumni* klub kao ni sustav za održavanje kontakata i prikupljanje statističkih podataka o nekadašnjim studentima. Postoji detaljan plan za prikupljanje informacija o nekadašnjim studentima, uključujući studente koji su odustali od studija, ali on još nije proveden. Taj plan mora biti u potpunosti implementiran, a prikupljeni podaci trebaju biti iskorišteni za unapređenje studijskih programa i analizu statistika o zapošljivosti i profesionalnim uspjesima nekadašnjih studenata.

3.6 Visoko učilište informira potencijalne studente o sadržaju stručnih i specijalističkih studija, uvjetima za upis i mogućnostima za studij putem svojih internetskih stranica i oglasne ploče. Ako se Visoko učilište želi otvoriti prema studentima izvan policijskog sustava, dio internetskih stranica morao bi biti posvećen prilikama za zaposlenje, a potrebno je poboljšati i kvalitetu danih informacija te češće ažurirati stranice. Studenti također mogu doći do informacija tako da se obrate osoblju studentske referade putem elektroničke pošte, telefona ili osobno.

3.7 Studenti su izabrali predstavnike koji sudjeluju u donošenju odluka Stručnog vijeća, a imaju po jednog predstavnika i u Etičkom povjerenstvu i Povjerenstvu za unapređenje i osiguranje kvalitete obrazovanja. U svim tim tijelima studenti mogu davati prijedloge za poboljšanje te utjecati na postupke donošenja odluka i rješavanja problema koji ih se tiču. Osim preko svojih predstavnika, studenti mogu davati prijedloge za poboljšanje raznih aspekta studiranja Povjerenstvu za unapređenje i osiguranje kvalitete obrazovanja te prijaviti svoje probleme novoizabranom studentskom pravobranitelju. Studentski pravobranitelj prvi put je izabran ove godine pa Povjerenstvo još nema dovoljno informacija o njegovoj učinkovitosti.

3.8 Studenti dobivaju povratne informacije o odlukama donesenim na temelju prijedloga za poboljšanje koje su uputili Povjerenstvu za unapređenje i osiguranje kvalitete obrazovanja. Povratne informacije o svim drugim odlukama koje se tiču njihovih prava studenti dobivaju preko svojih predstavnika, elektroničke pošte i studentskih grupa. No ne postoji formalni kanal putem kojeg bi studentski predstavnici mogli izvještavati svoje kolege o odlukama koje se njih tiču. Visoko učilište nažalost ne daje nikakve povratne informacije o rezultatima studentskih anketa. Dekan ima posebne sastanke s nastavnicima koji su u tim anketama dobili slabije ocjene, ali studenti ne dobivaju nikakve informacije o rezultatima anketa niti o mjerama poduzetim na temelju tih rezultata. Studenti nisu primijetili da provođenja ankete rezultira ikakvim značajnim promjenama, čak ni ako je određeni nastavnik dobio relativno niske ocjene.

Visoko učilište mora razviti sustav davanja povratnih informacija o rezultatima studentskih anketa, a studenti moraju biti obaviješteni o poduzetim mjerama za poboljšanje. Institucija također mora osigurati službeni kanal za komunikaciju između studentskih predstavnika i njihovih kolega (npr. poseban dio internetskih stranica koji će biti posvećen studentima, a vodit će ga studentski predstavnici). Te će mjere pridonijeti spremnosti studenata da sudjeluju u studentskoj anketi. Studenti će također steći više povjerenja u postojeće strukture i bit će im se spremniji obratiti sa svojim problemima i idejama za poboljšanje.

4. Nastavnici

4.1 Broj nastavnika u odnosu na broj studenata je zadovoljavajući: 31 stalno zaposlen nastavnik i 29 vanjskih suradnika na 951 studenta preddiplomskog i diplomskog studija. Visoka škola ima veliki udio vanjskih suradnika (polovica nastavničkog kadra), što je razumljivo s obzirom na specifični karakter studija i potrebu za integriranjem praktične dimenzije u nastavu. Iako je omjer studenata i nastavnika odgovarajući, moraju se primijetiti dvije stvari: prvo, veliko povećanje broja studenata s 730 studenata 2008. godine na 951 studenta 2012. godine (porast od 30 %). U isto vrijeme, broj stalno zaposlenih nastavnika stagnira. Ako se porast studenata nastavi, mogao bi dovesti do neujednačenosti između broja stalno zaposlenih nastavnika i studenata. Drugi problem je dob nastavnog osoblja: nastavnici su u prosjeku relativno stari i očekuje se da će dio njih otići u mirovinu u sljedećih nekoliko godina. Visoka škola mora voditi računa o tome da zamijeni nastavnike koji odlaze kako bi spriječila loš omjer nastavnika i studenata. Također treba paziti da ti odlasci ne dovedu do deficitu znanja na Visokoj školi u sljedećih pet godina.

4.2 Nastavnici imaju mogućnost sudjelovanja u različitim tipovima usavršavanja kao što su seminari, predavanja ili konferencije u različitim europskim institucijama poput CEPOL-a (Europska policijska akademija) ili instituta Max Planck u Freiburgu. Također mogu objavljivati radove u časopisu „Policija i sigurnost“ u izdanju Policijske akademije.

Ipak, Visoko učilište nema sustav za formalno poticanje usavršavanja nastavnika, što se podjednako odnosi na objavljivanje radova u znanstvenim časopisima kao i na pisanje vlastitog nastavnog materijala. Svi nastavnici mogu sudjelovati u programima usavršavanja ili se baviti znanstvenom aktivnošću no za to ne dobivaju poticaje niti nagrade.

4.3 Vidjeti komentar za kriterij 4.1.

4.4 Službeno, Visoka policijska škola ohrabruje stručno usavršavanje svojih nastavnika, no zapravo škola nema organizirani sustav za poticanje na usavršavanje nastavničkih kompetencija. Činjenica da Visoka škola nema katedre specijalizirane za različita polja koja poučava rezultirala je nedovoljnom stimulacijom za znanstvena istraživanja i razvoj kompetencija u tim poljima.

4.5 Određivanje radnog opterećenje nastavnika ne uključuje dovoljno znanstvenih aktivnosti. Znanstvene i ostale aktivnosti koje pridonose stručnom usavršavanju nastavnika ne uzimaju se dovoljno u obzir prilikom evaluacije radnog opterećenja. Visoka policijska škola previše je usredotočena na nastavne aktivnosti. Važno je razviti dinamiku u kojoj su znanstvene i nastavne aktivnosti usko povezane. Primjerice, pohvalno je

naglasiti da je više od polovice nastavnika napisalo knjige koje studenti koriste kao udžbenike.

4.6 Osim nekoliko iznimki, velika većina stalno zaposlenih nastavnika ima jako malo vanjskih obaveza. Stoga se smatra da vanjske obaveze nastavnika nemaju negativan utjecaj na njihov rad na Visokom učilištu.

5. Znanstvena i stručna djelatnost

5.1 Visoko učilište do nedavno nije imalo strateški plan istraživanja iako je osnovalo Centar za policijska istraživanja.

Visoko je učilište tek tijekom vrednovanja usvojilo strateški program znanstvenog istraživanja, program kojeg tek treba implementirati, u dokumentu pod naslovom *Strateški program znanstvenog istraživanja Visoke policijske škole za razdoblje od pet godina*. Dokument navodi pet znanstvenih tema koje bi u budućnosti trebale postati težište znanstvenih istraživanja. Te bi teme trebalo revidirati kako bi se težište istraživanja proširilo s kriminalistike na sigurnosno-obrambenu znanost. Nadalje, strateški plan trebao bi uključivati ne samo naziv istraživačke teme, već i detaljan program provedbe, plan rada i posebne ciljeve za svaku temu. Time sadržaj predstavljenog strateškog programa potvrđuje činjenicu kako Visoko učilište još nije razvilo pravu stratešku znanstvenu agendu, već je samo donijelo odluku da će razraditi detaljan i značajan istraživački program za sljedećih pet godina.

Instituciji se preporučuje da do kraja godine doneće značajan i detaljan strateški plan istraživanja kako bi zadržala status registrirane znanstvene ustanove u Republici Hrvatskoj. Plan istraživanja trebao bi uključivati glavne istraživačke teme, odgovarajuće znanstvene projekte i njihove ciljeve, osobe odgovorne za konkretnе znanstvene projekte ili zadatke, razdoblje istraživanja i znanstvene rezultate koji bi trebali pridonositi znanju i razvoju policijskog obrazovanja i prakse. Također je potrebno definirati i implementirati mehanizme za praćenje, vrednovanje i revidiranje pomoću određenih pokazatelja uspješnosti.

5.2 Institucija surađuje s drugim znanstvenim i stručnim organizacijama u Hrvatskoj i inozemstvu, uglavnom u obrazovne svrhe i na stručnoj razini. Visoko učilište ostvaruje i znanstvenu suradnju s drugim znanstvenim ustanovama u Hrvatskoj i inozemstvu, ali to je uglavnom rezultat privatne inicijative pojedinih djelatnika (pogotovo jednog nastavnika, profesora Antoliša). Institucija planira surađivati na projektu s drugim znanstvenim organizacijama te predviđa potpisivanje ugovora s najmanje tri srodnih

visoka učilišta iz država članica EU koji će uključivati i međunarodnu znanstvenu suradnju.

Institucija mora identificirati strateške znanstvene suradnje, ključne partnere i dionike. Visoko učilište mora poticati i ukloniti zapreke za međunarodnu mobilnost osoblja.

5.3 Institucija ima 13 djelatnika s doktoratom znanosti i 7 s magisterijem znanosti. Među stalno zaposlenim nastavnicima jedan je izvanredni profesor i tri docenta, ali niti jedan redoviti profesor. Samo je nekoliko djelatnika izabrano u znanstveno zvanje, iako ih ima više koji zadovoljavaju osnovne uvjete za izbor. Dio djelatnika svoj je znanstveni potencijal dokazao pisanjem i objavljivanjem znanstvenih radova i sudjelovanjem u znanstvenim istraživanjima drugih domaćih ili stranih institucija u svojstvu stručnjaka.

Može se zaključiti da, prema Pravilniku o sadržaju dopusnice te uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, izvođenje studijskog programa i reakreditaciju visokih škola (članak 7/5), Institucija nema potrebni broj od 5 znanstvenika jer su samo 4 istraživača izabrana u znanstveno zvanje, od čega samo 3 iz područja društvenih znanosti. No kako Visoka škola zapošljava 13 djelatnika s doktoratom, ona ima potencijal da zadovolji taj uvjet. Ako se uzme u obzir taj broj istraživača, Visoka bi škola imala odgovarajući broj istraživača za provedbu strateškog plana istraživanja. Profil istraživača morao bi biti prilagođen profilu budućeg istraživačkog plana. Visoka škola nije provela analizu svog znanstvenog potencijala kao znanstvene ustanove i položaja u znanstvenoj i stručnoj okolini. Zato ne postoji detaljna analiza kvalifikacija potrebnih za razvoj Institucije u pojedinim znanstvenim poljima.

Članovi osoblja koji se bave znanstvenim radom trebali bi imati manje nastavno opterećenje.

5.4 Visoka škola je predstavila 13 radova koje su njeni istraživači objavili u prestižnim znanstvenim časopisima ili časopisima prestižnih izdavača. No, nisu svi ti radovi iz obrazovnog ili znanstvenog područja rada Visoke škole; neki su objavljeni u zbornicima konferencija i ne mogu se smatrati znanstvenim radovima. S obzirom na broj istraživača i petogodišnje razdoblje koje se razmatra, broj od šest relevantnih, visokokvalitetnih znanstvenih radova može se smatrati početnom fazom doprinošenja znanstvenom zvanju na međunarodnoj razini.

Institucija bi trebala poticati i nagrađivati (financijski, smanjivanjem nastavnog opterećenja, više vremena za istraživanje, javnim priznanjima) istraživače koji svoje radove šalju prestižnim međunarodnim znanstvenim časopisima.

5.5 Ovaj kriterij nije zadovoljen i predstavlja jednu od najvećih slabosti Visokog učilišta. Visoka škola ne prepoznaje niti potiče izvrsnost kod svojih djelatnika; nema

sustav za nagrađivanje, nikakve poticaje ili napredovanja na temelju izvrsnosti i znanstvene produktivnosti. Položaj djelatnika na visokoj školi nije uvjetovan izvrsnošću niti znanstvenom produktivnošću, niti je za te faktore propisani ikakav prag uspješnosti ili sankcije. To je rezultat činjenice da Visoka škola spada pod Ministarstvo unutarnjih poslova pa su i svi njeni djelatnici službenici tog Ministarstva. Usprkos tome, Visoka policijska škola je obrazovna i znanstvena ustanova koja može ispunjavati svoje društvene i stručne funkcije na odgovarajući i učinkovit način samo ako njeni nastavnici i znanstvenici teže izvrsnosti i trajnoj specijalizaciji. Zato je neophodno da Visoka škola doneše pravilnik o dodatnim minimalnim uvjetima za izbor u nastavna zvanja koji će uključivati znanstvenu produktivnost i sudjelovanje u znanstvenim projektima, kao što je predviđeno u predstavljenom strateškom programu. O položaju i napredovanju djelatnika trebalo bi se odlučivati na temelju unaprijed određenih, jasnih i javnih kriterija izvrsnosti, aktivnosti i znanstvene produktivnosti, a ne na temelju političkih odluka ili poznanstva s donositeljima odluka.

5.6 Visoka škola je predstavila velik broj objavljenih radova (278), ali većina nisu recenzirani znanstveni radovi, već stručni ili radovi koji nisu prošli recenziju. Broj znanstvenih radova je 36. Međutim, mora se priznati da Visoka škola ima vlastiti časopis koji objavljuje veliki broj stručnih radova djelatnika. Prosječan broj objavljenih radova po nastavniku je 3,3, što je dosta visoko u usporedbi s drugim visokim učilištima u Hrvatskoj. Međutim, većina tih radova nije znanstvena, što je također posljedice zanemarivanja i nedostatka poticaja za znanstvenog istraživanja.

5.7 Visoka škola ima 20 hrvatskih i međunarodnih projekata, ali samo jedan je domaći znanstveni projekt kojeg vodi istraživač s Visoke škole. Četiri istraživača sudjeluju u domaćim znanstvenim projektima pod vodstvom drugih institucija. Visoko učilište ima jedan stručni EU projekt, a planira prijaviti još dva projekta koja bi se financirali iz EU fondova. Jedan istraživač je stručnjak na inozemnom znanstvenom projektu, a nekoliko istraživača izabralih u znanstvena zvanja vodili su individualne projekte koje je odobrilo Ministarstvo unutarnjih poslova.

Mali broj znanstvenih projekata posljedica je zanemarivanja, odnosno nedovoljnog poticanja znanstvenog istraživanja i produktivnosti na Visokom učilištu.

5.8 S obzirom da ne promiče nikakva znanstvena istraživanja, Visoko učilište nije donijelo plan istraživanja, ne brine o svom znanstvenom potencijalu i nema nikakvog prijenosa tehnologije ni znanja u javni sektor. Na Visokom učilištu postoji potreba za unapređenjem prijenosa suvremenih metodologija i znanja čak i na razini obrazovanja policijskih službenika.

Visoko učilište mora osigurati potrebne institucionalne preduvjete za podršku, poticanje i omogućavanje prijenosa znanja u javni i privatni sektor te za primjenu znanja u svojim znanstvenim i nastavnim aktivnostima.

5.9 Institucija ne vodi računa o dodatnim prihodima koje bi mogla zaraditi kroz svoje stručne aktivnosti, usluge i savjetovanja. Pojedini djelatnici predaju i na drugim obrazovnim i znanstvenim ustanovama, ali to ne utječe na njihove nastavne obaveze prema Instituciji. Institucija ne promiče istraživačku stručnost koja može rezultirati davanjem stručnih usluga i savjetovanjem ciljnih dionika.

6. Mobilnost i međunarodna suradnja

6.1 Visoka škola nedavno je odlučila otvoriti svoje studijske programe za civile. To je dobra odluka koju je potrebno provesti u djelo. No sve dok ishodi učenja i sadržaj predmeta ostanu potpuno fokusirani na potrebe Ministarstva unutarnjih poslova, manje je vjerojatno da će se vanjski studenti prijavljivati na studijske programe bez snažne indikacije da će nakon diplomiranja biti zaposleni kao policijski službenici. To bi se moglo riješiti razvojem istraživačkog profila i komplementarnog karaktera studijskih programa koji će uključivati i pitanja izvan kriminalistike, vještine koje policijski službenici na menadžerskim položajima moraju imati (menadžment, strateško planiranje, razvoj javne politike i tako dalje) te više akademskih predmeta koje se bave ulogom policije u društvu.

6.2 Studenti trenutno nemaju prilike provesti dio studija u inozemstvu, ali za to će biti sve više mogućnosti jer je Visoka škola postala član CEPOL-a, odnosno njegovog programa razmjene EXPRO. Visoka škola mora prepoznati potencijalnu vrijednost međunarodnog iskustva te istražiti i ostale načine da studenti provedu dio studija u inozemstvu. Visoka škola studentima također mora osigurati informacije i vještine (uključujući jezične vještine) koje će im omogućiti da dio studija dovrše u inozemstvu te proširiti fokus svojih studijskih programa (kao što je već navedeno, na primjer, vidjeti kriterij 6.1.) kako bi osigurala da se vrijeme provedeno u inozemstvu uklapa u studijske programe.

6.3 Iako je Visoka škola počela poduzimati korake za poticanje međunarodne suradnje i mobilnosti nastavnika, trebala bi ohrabrvati i pružati podršku nastavnicima da intenziviraju svoju napore za međunarodnu suradnju i mobilnost. Takva podrška podrazumijevala bi osiguravanje znanja i vještina koji su nastavnicima potrebni da se natječu za međunarodne projekte i položaje, surađuju s međunarodnim partnerima i dio karijere provedu na nastavnom/znanstvenom radu u inozemstvu. To bi, dakle, moglo značiti pružanje informacija o mogućnostima u inozemstvu, jezično usavršavanje i manje sati nastave. Nadalje, Uprava bi trebala osigurati da su mjere za ostvarivanje međunarodne suradnje i mobilnosti koordinirane i usklađene sa strateškim planom za

unapređenje i iskorištavanje tih napora. Visoka škola također mora osigurati praćenje i analizu aktivnosti za međunarodnu suradnju i mobilnost. Visoka škola morala bi imati dovoljnu autonomiju i, po potrebi, podršku Ministarstva unutarnjih poslova kako bi mogla intenzivirati i nastaviti s naporima za ostvarenje međunarodne suradnje i mobilnosti.

6.4 Visoka policijska škola je 17. kolovoza 2013. godine potpisala okvirni sporazum o suradnji i time postala član Europske visoke policijske škole (*European Police College/College Europeen de Police - CEPOL*). To je pohvalno, kao što je i prijava za članstvo u programu Erasmus iz svibnja 2013. godine koja, nažalost, nije bila uspješna (zbog nedostatka predmeta na engleskom jeziku). Važno je da se Visoka škola ponovno prijavi za Erasmus i da se pobrine da zadovolji uvjete za članstvo (predmeti na engleskom jeziku). Visoku školu treba pohvaliti za napore na izradi predmeta na engleskom jeziku, ali važno je da te predmete zaista i uvede u što kraćem roku. Također bi trebalo osigurati da ti predmeti budu privlačni široj globalnoj publici, odnosno da ne budu usko fokusirani na potrebe hrvatskih policijskih službenika koje određuje Ministarstvo unutarnjih poslova. To bi se moglo postići uvođenjem predmeta koji se kritički uključuju u akademske rasprave o ulozi policije u društvu i proširenjem opsega predmeta na vještine potrebne policijskim službenicima na menadžerskim položajima. Visoka škola također bi trebala aktivno pridonositi zajedničkim ciljevima međunarodnih udruženja čiji je član.

6.5 Visoka škola ima dobre prostore, visokokvalitetno nastavno osoblje i učinkovitu organizacijsku strukturu koja omogućava poučavanje studenata. Ti čimbenici predstavljaju odličan temelj za privlačenje studenata iz inozemstva. Iako je već imala nekoliko studijskih posjeta stranih studenata, Visoka škola mora pod hitno uvesti planirane predmete na engleskom jeziku. Kao što je već navedeno (kriterij 6.4.), potrebno je osigurati da ti predmeti budu zanimljivi široj svjetskoj publici. Osim toga, ključni dokumenti i pravila s kojima bi studenti trebali biti upoznati morali bi biti prevedeni na engleski jezik (i druge strane jezike tamo gdje je to prikladno). Također bi trebalo razmisliti o osnivanju ureda za međunarodna pitanja, čija bi nadležnost uključivala koordinaciju aktivnosti za privlačenje i primanje gostujućih studenata te koordinaciju međunarodne suradnje i aktivnosti vezanih uz mobilnost.

6.6 Kao što je već spomenuto (kriterij 6.5.), Visoka škola ima dobre prostore, visokokvalitetno nastavno osoblje i učinkovitu organizacijsku strukturu koja omogućava poučavanje studenata. To predstavlja odličan temelj za privlačenje nastavnika iz inozemstva, ali Visoka škola mora pod hitno uvesti planirane predmete na engleskom jeziku. Kao što je već navedeno (kriterij 6.4.), potrebno je osigurati da ti predmeti budu zanimljivi široj svjetskoj publici. Opseg studijskih programa morao bi biti proširen kako bi stranim nastavnicima omogućio da, bez intimnog poznavanja policijske prakse u Hrvatskoj, drže predavanja iz vlastitog područja stručnosti koja će se uklopiti u postojeće programe. Osim toga, ključni dokumenti i pravila s kojima bi osoblje trebalo biti upoznato

morali bi biti prevedeni na engleski jezik (i druge jezike tamo gdje je to prikladno). Trebalo bi razmisliti o osnivanju ureda za međunarodna pitanja, u čiju bi nadležnost spadalo koordiniranje aktivnosti za privlačenje i primanje gostujućih nastavnika.

6.7 Primjera međunarodne suradnje nema puno, ali njihov broj se povećava. Ti napori su za svaku pohvalu, ali Visoka škola mora značajno unaprijediti svoje pokušaje da ostvari suradnju s drugim institucijama u Europi i svijetu. Prvi korak morao bi biti zadovoljavanje kriterija za članstvo (predavanja na engleskom jeziku) i uključivanje u program Erasmus. Visoka škola morala bi imati dovoljnu autonomiju od Ministarstva unutarnjih poslova za ostvarivanje suradnje s međunarodnim institucijama, značajno unapređenje međunarodnog profila i sudjelovanje u međunarodnim projektima. Intenziviranje tih napora zahtijeva i određena finansijska sredstva. Visoko učilište trebalo bi istražiti sve mogućnosti za međunarodnu suradnju te osoblju pružiti informacije i vještine potrebne za suradnju s kolegama iz inozemstva, kao što je već navedeno (kriterij 6.6.).

7. Resursi: stručne službe, prostor, oprema i financije

7.1 Što se tiče prostora, učionica i studentskog smještaja (kuhinje, smještaja, sportskih objekata), uvjeti su vrlo dobri i zadovoljavaju sve njihove potrebe. Studenti na raspolaganju imaju i modernu računalnu opremu. Institucija još nije uvela bežični internet, ali je u postupku prijave preko Ministarstva unutarnjih poslova.

7.2 Od 39 djelatnika Visoke policijske škole, 32 su nastavno, a 7 nenastavno osobljje (17,9 %). Nenastavno osobljje uključuje osobe zaposlene u Tajništvu i Knjižnici, tri stručna referenta za studentska pitanja, administrativnog tajnika i informatičkog stručnjaka. Kako je Visoka policijska škola u sastavu Policijske akademije, poslove čišćenja i održavanja prostorija i inventara obavljaju zaposlenici Policijske akademije. Zato je omjer nastavnog i nenastavnog osoblja ustvari mnogo bolji i zadovoljava potrebe studenata i nastavnika.

Visoka bi škola, međutim, trebala osigurati administrativnu podršku za prijave i implementaciju znanstvenih projekata.

7.3 Nenastavno je osobljje pohađalo tečajeve za rad na novoj računalnoj programskoj opremi i u Informacijskom sustavu visokih učilišta (ISVU) koje je organizirao Sveučilišni računski centar. Visoko učilište imenovalo je koordinatora za ISVU. Nenastavnom osobljju omogućeno je pohađanje raznih programa edukacije u organizaciji Državne škole za javnu upravu.

7.4 Laboratoriji i oprema potrebni za modernu kriminalističku istragu i forenzičke znanosti potpuno su zastarjeli i neupotrebljivi. Kao takvi ne mogu poslužiti za poučavanje

studenata. Zato Visoka škola studente šalje u Centar za forenzička ispitivanja, ali ta suradnja nije dovoljno intenzivna.

Laboratorijska oprema ne zadovoljava potrebe uspješnog studiranja niti provođenja kvalitetnog istraživanja.

7.5 Učionice su dobro opremljene (projektori i računala, pametne ploče), a postoji i računalna učionica s odgovarajućim brojem računala i pristupom internetu. Studentima je omogućeno korištenje računala u učionicama i izvan nastave.

Međutim, opremu i tehnologiju koja se koristi u nastavi za studente potrebno je dodatno unaprijediti.

Također, potrebno je osigurati opremu, tehnologiju i tehničku podršku za znanstvene aktivnosti.

7.6 Što se tiče knjižnice, Povjerenstvo je primijetilo kako su strani naslovi iz knjižničnog fonda zastarjeli. Hrvatski naslovi dostupni su studentima, no strani udžbenici dostupni studentima izdani su prije više od deset godina. Nadalje, knjižnica nije pretplaćena na neke relevantne strane časopise. Novi naslovi nabavljaju se na zahtjev nastavnog osoblja. No, nedostatna znanstveno-istraživačka aktivnost nastavnika odražava se na knjižničnom fondu, kao i na općenitom znanju nastavnika i studenata.

Povjerenstvo preporučuje unaprjeđenje knjižničnih elektroničkih resursa.